

BROEDVOGELS VAN BEGRAAFPLAATS WESTGAARDE 1991 - 1997

Jan van Blanken

Inleiding

Landelijk West, het poldergebied tussen de stadsdelen Geuzenveld en Osdorp en de Ringvaart van de Haarlemmermeer, is de laatste jaren ingrijpend veranderd. Het tuinbouwgebied in de Middelveldsche Akerpolder, waar halverwege de jaren tachtig de eerste huizen verrezen, is thans geheel verdwenen en bedekt door een laag zand waarop de komende jaren nog eens duizenden huizen zullen worden gebouwd. Bedrijven zijn of worden verplaatst naar de tot voor kort nog zo rustige en landelijke Lutkemeerpolder, die geleidelijk ontsloten wordt en waar binnen enkele jaren de Westrandweg, komend vanuit de noordelijk gelegen Osdorper Bovenpolder, zal aansluiten op een thans in aanbouw zijnde wegtracé. Maar ja, we willen allemaal wonen en zo liefst mogelijk in ons eigen huis met tuin, dus bouwen maar.

Toch valt er in de Lutkemeerpolder en de daarin gelegen begraafplaats Westgaarde op vogelgebied nog genoeg te beleven. Vanaf 1991 nam ik in dit nauwelijks 200 ha grote gebied meer dan 120 vogelsoorten ter plekke waar, waarvan 69 soorten als broedvogel.

Op Westgaarde was dit jaar (1997) de Sperwer voor het derde achterenvolgende jaar als broedvogel present en bezette een paartje Buizerds voor het vierde jaar een territorium. Opvallend genoeg lieten de uilen het dit jaar afweten. In de Lutkemeerpolder broedden weer de Patrijs (4-5 paar), Kluut (1 paar), Bergeend (3 paar), Gele Kwikstaart, Kleine Plevier (1 paar) en Veldleeuwerik (1 paar).

Dat het gebied overigens niet alleen aantrekkelijk is voor vogels, bewijzen wel de regelmatige waarnemingen van vossen (ook met jongen) en vleermuizen. De ontdekking van bunzingsporen op Westgaarde in 1994 door stadsecoloog Martin Melchers mag ten slotte niet onvermeld blijven. In dit artikel beperk ik me echter tot de broedvogels die sinds 1991 op Westgaarde zijn vastgesteld.

Beschrijving Westgaarde

De thans 30 jaar oude begraafplaats werd halverwege de jaren zestig aangelegd in de Lutkemeerpolder, gelegen in atlasblok 25-33. Westgaarde is 43 ha groot en wordt omsloten door een windsingel van populieren en wilgen en een dichte struik- en kruidlaag. Percelen met allerlei in- en uitheemse bomen en struiken worden afgewisseld door ruime gazons. Naast enkele bedrijfsgebouwen bevindt er zich een vijver met brede rietkraag. De vijver staat in verbinding met een rond de begraafplaats lopende grenssloot, die de afscheiding met de Lutkemeerpolder vormt.

Onderzoek

Aanvankelijk werd tot en met 1994 slechts de aanwezigheid van een bepaalde soort als waarschijnlijke of zekere broedvogel onderzocht. Van een beperkt aantal minder algemene soorten werden in die periode ook de aantallen vastgesteld. Bij dit onderzoek werd gebruikt gemaakt van de broedcodelijst van Hustings e.a. Omdat Westgaarde aanvankelijk minder vaak bezocht en bovendien minder intensief onderzocht werd dan in de latere jaren, zullen er toen ongetwijfeld wel enkele soorten zijn gemist.

Vanaf 1995 wordt Westgaarde geïnventariseerd op alle soorten (uitgezonderd Wilde Eend en Fazant) volgens de uitgebreide territoriumkartering (zie Hustings e.a.). Jaarlijks worden daartoe 9 tot 11 late ochtend- en 2 tot 3 avondrondes gehouden, aangevuld met enkele mereltellingen. Een ochtendronde neemt ongeveer 2 - 2½ uur in beslag.

In bijgaande tabel zijn alle 49 soorten broedvogels uit de periode 1991 tot en met 1997 opgenomen onder vermelding van het jaarlijkse aantal territoria/broedparen. Indien geen aantal bekend is en de betreffende soort wel als waarschijnlijk of zeker broedend is vastgesteld, is dit aangegeven met een X.

Een aantal soorten uit de broedvogeltabel wordt onderstaand kort toegelicht. In deze toelichting zijn ook, hoewel ontbrekend in de broedvogeltabel, twee waarnemingen opgenomen van de Houtsnip en de Zwarte Specht. Ik vond deze waarnemingen evenwel te interessant om ze in dit artikel achterwege te laten.

Tabel 1 BROEDVOGELS VAN BEGRAAFPLAATS WESTGAARDE 1991 - 1997

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Fuut	1	1	2	1	2	2	2
Bl. Reiger	1	1-2	2	1	2	0	
Knob.zwaan	0	0	0	0	0	1	0
Wilde Eend	X	X	X	X	X	X	X
Sperwer	0	0	0	0	1	2	1
Buizerd	0	0	0	1	1	1	1
Torenvalk	1	1	1	1	0	1	1
Boomvalk	1	0	0	0	0	0	0
Fazant	X	X	X	X	X	X	X
Waterhoen	X	X	X	X	3	2	2-3
Meerkoet	X	X	X	X	X	10	10
Scholekster	0	0	0	0	1	0	1
Holenduif	0	1-2	1	2	1-2	2-3	2-3
Houtduif	X	X	X	X	11-12	12	9-10
Trks.Tortel	1	1	2	1	3	3	2
Zomertortel	1	1	1	1	0	1	1
Koekoek	1	1	1	1	1	0	1
Bosuil	?	?	?	?	1	1	0
Ransuil	1	1	1	2	3	3	0
Groe. Specht	0	1	1	1	1	1	1
Gr. b. Specht	X	X	3	3	4	4-5	5
Witte Kwikst.	1	0	0	0	1	0	0
Winterkoning	X	X	X	X	42	23	18-19
Heggemus	X	X	X	X	11	9	6
Roodborst	X	X	X	X	21	15	22
Nachtegaal	1	0	1	2	1	1	2
Merel	X	X	X	X	26	31	28
Zanglijster	X	X	3	3	4	3	3-4
Bosrietzanger	0	0	1	1	0	2	1
Kl. Karekiet	0	2	1	2-3	3	1	2
Spotvogel	0	0	0	1	0	1	0
Braamsluiper	1	0	1	0	1	1	0
Grasmus	0	0	0	1-2	0	0	0
Tuinfluit	X	X	X	X	4	7	4-5
Zwartkop	X	X	X	X	14	10	18-19
Tjiftjaf	X	X	X	X	21	20	17
Fitis	X	X	X	X	23	20	18
Staartmees	X	X	6	6-7	4	6	5-6
Pimpelmees	X	X	X	X	6-7	6-7	9-10
Koolmees	X	X	X	X	20-21	26	26

De Gierzwaluw 35 (1997), nr. 2

Boomkruiper	X	X	X	X	3-4	5	4-5
Wielewaal	0	0	0	0	0	1?	0
Vlaamse Gaai	X	X	3-4	3	4	5	4
Ekster	X	X	X	X	5-6	5-6	7
Zwarte Kraai	1	1	2	1	2	2	3
Vink	0	0	1	1	2	2	3
Groenling	3-4	X	4	X	3	5	4
Putter	1	0	1	1	1	0	1
Kneu	1	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	36	33	38	40	40	42	38

Toelichting

Sperwer

Vanaf 1995 jaarlijks met succes broedend.

Buizerd

Vanaf 1994 is jaarlijks tot in juni een territoriaal paar aanwezig. Tot nu toe werd echter geen nest gevonden.

Scholekster

In 1995 en 1997 een geslaagd broedgeval op het (platte) dak van een van de bedrijfsgebouwen.

Houtsnip

Op 19 april 1996 nam Bert Jan Bol tijdens een van zijn uilenrondes twee baltsende exemplaren waar boven een eikenbosje. Tijdens de latere avondrondes werden geen Houtsnippen meer gezien. Waarnemingen van baltsende Houtsnippen in de regio zijn niet alledaags. Had deze eenmalige waarneming begin mei (datumgrens Hustings e.a.) plaatsgevonden, dan had deze soort op de broedvogellijst van Westgaarde mogen worden bijgeschreven.

Bosuil

In 1995, het jaar waarin voor het eerst ook enkele avondrondes werden gehouden, werd een territorium vastgesteld. In het jaar daarop werd een jong in een van de opgehangen manden aangetroffen. Het lijkt aanneme-

De Gierzwaluw 35 (1997), nr. 2

lijk, dat de Bosuil als specifieke standvogel ook in voorgaande jaren op Westgaarde heeft gebroed. In 1997 werd de soort echter niet aangetroffen.

Ransuil

Het werkelijke aantal broedparen tot en met 1994 kan in principe iets hoger zijn dan uit de tabel blijkt, omdat er tot en met dat jaar geen avondbezoeken plaatsvonden. Vermeldenswaardig is dat een in 1995 op Westgaarde geringd jong vrouwtje zowel in de winter van 1995/1996 als de winter van 1996/1997 op een slaapplek in Hoofddorp werd teruggevonden. Dat is op ongeveer 5 km van Westgaarde.

Voor het ontbreken van de soort in 1997 heb ik geen verklaring of het zou moeten zijn dat er als gevolg van de aanleg van het nieuwe wegtracé in de Lutkemeerpolder te weinig voedselaanbod is geweest. Maar goed, we hoeven ook niet voor alles een verklaring te vinden, zo deze er mocht zijn.

Zwarte Specht

Op 27 mei 1991 nam ik een roepend exemplaar waar. Waarnemingen van de Zwarte Specht in de regio en met name in mei zijn zeldzaam. Bekend is overigens dat de Zwarte Specht in de broedtijd op plaatsen kan worden waargenomen waar niet wordt gebroed.

Winterkoning

In 1995 een verrassend hoge dichtheid met maar liefst 42 territoria. Na de strenge winter van 1995/1996 bleek de populatie gehalveerd, maar ondanks de strenge winter van het afgelopen jaar werden in 1997 toch nog 18 - 19 territoria vastgesteld.

Merel

De vermelde aantallen hebben betrekking op het hoogste aantal al dan niet zingende mannetjes tijdens een bezoekenronde. Hiertoe werden jaarlijks enkele tellingen verricht.

Spotvogel

Territorium in 1994 grens Westgaarde - Verlengde Ookmeerweg.

De Gierzwaluw 35 (1997), nr. 2

Wielewaal

Op 25 mei 1996 kon ik enkele minuten lang een paartje Wielewalen observeren. Het paar zat hoog in een populier in een van de windsingels en het mannetje riep regelmatig. Ook werd de baltsvlucht waargenomen. Bekend is dat Wielewalen nog tot ver in mei doortrekken. Volgens Hustings e.a. mag een eenmalige waarneming van een zingend of baltsend individu pas worden meegeteld vanaf begin juni. In dit geval gaat het echter om een paartje, dus wie weet.

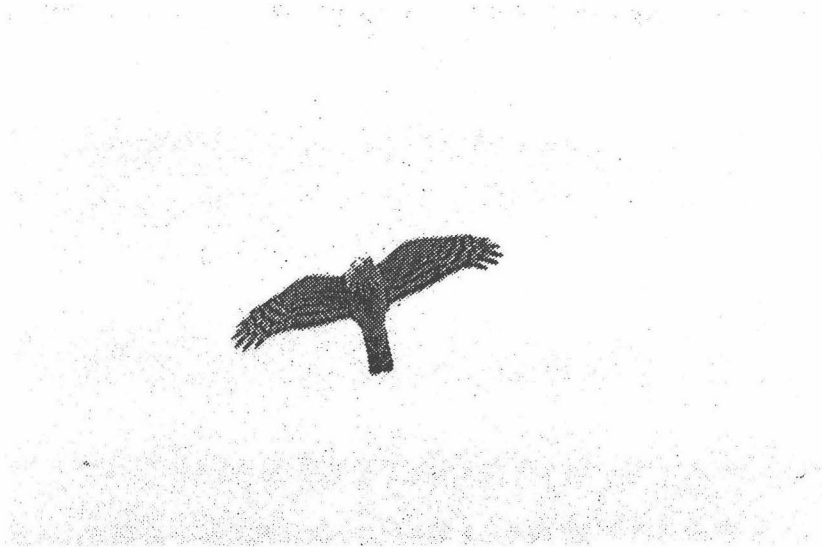
Kneu

Territorium in 1991 grens Westgaarde - Verlengde Ookmeerweg.

Met dank aan Bert Jan Bol voor de gegevens over uilen en Houtsnip.

Literatuur

Hustings, M.F.H., et al., *Vogelinventarisatie*. Wageningen, 1985.

Sperwer

foto: René Pop